

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2017/18:4

Fredagen den 13 oktober

§ 1 Utrikes frågor

Utrikesminister Margot Wallström

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
den 17 juli 2017

Återrapport från informellt ministermöte den 7–8 september 2017

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor den 16 oktober 2017

Anf. 1 ORDFÖRANDE:

Klockan har passerat 9. Välkomna hit. Jag förklarar sammanträdet
öppnat.

Jag hälsar utrikesminister Margot Wallström välkommen till EU-
nämnden. Det finns ett par återrapporter, varav en inte är skriftlig utan
kommer att vara muntlig. Sedan går vi in på information och samråd inför
rådets möte den 16 oktober. Vi börjar med återrapporterna.

Anf. 2 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Ordförande och ärade ledamöter! Nämnden har förhoppningsvis tagit
del av den skriftliga rapporteringen från rådsmötet den 17 juli.
Lunchdiskussionen vid FAC fokuserade på migration, särskilt den centrala
Medelhavsrutten. Gäster var UNHCR:s chef Filippo Grandi och IOM:s
chef William Lacy Swing, och de gav oss information.

Jag tänkte också säga något kort om det informella
utrikesministermötet, Gymnichformat, i Tallinn den 7–8 september. Mötet
började med en gemensam lunch för EU:s utrikes- och försvarsministrar.
Temat var genomförandet av försvarspaketet, Pesco, och den europeiska
försvarsfonden. Där diskuterades också situationen i Nordkorea och
möjligheter att öka det diplomatiska trycket på landet. Där framhölls också
vikten av att ansatsen innehåller möjlighet till en dialog med Nordkorea.

Fredsprocessen i Mellanöstern var en annan fråga som diskuterades.
Det blev klart att det finns delade meningar mellan EU:s medlemsstater i
frågan, men de allra flesta vidhöll att det finns etablerade positioner som
det är viktigt att vi står fast vid – tvåstatslösningen etcetera.

Arbetsmetoder var en annan fråga som berördes. På förekommen
anledning vill jag säga något. Vid lunchmötet satt 57 ministrar vid bordet
>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det är viktigt att fundera över arbetsformerna framöver. Jag är i alla
fall inte förtjust i dessa storformat.

Vi berörde också situationen i Venezuela. Sedan hade vi tillsammans med EU:s kandidatländer en diskussion om radikaliserings och våldsbejakande extremism. Det genomfördes också en lunch tillsammans med länderna som tillhör EU:s östliga partnerskap. Det var Gymnich.

Förr i världen var det tänkt att dessa möten skulle vara informella. Men de har sakteliga utvecklats till att vara bara ytterligare ett FAC-möte. Det var många andra som också påpekade det. Arbetsformerna kommer vi nog tillbaka till.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar utrikesministern för återrapporten.

Vi går vidare i rådets dagordning, nämligen dagordningspunkt 3, Iran.

Anf. 4 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Det finns först några A-punkter, om ordföranden tillåter. Jag tänkte nämna en A-punkt som förväntas antas.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Var så god!

Anf. 6 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Rådet förväntas besluta om att etablera och lansera en ny insats, EUAM Irak. Det är inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna.

Insatsens uppgifter är för det första strategisk rådgivning till Irak för att reformera den civila säkerhetssektorn, polis och så vidare. För det andra är det fråga om att framåtblickande utvärdera möjligheterna till ett utvidgat EU-stöd. För det tredje är det fråga om att samordna det stöd som olika medlemsstater ger.

Insatsen ska inrättas för en tid av ett år. Därefter kan den komma att utvecklas. Sverige har legat bakom att få fram ett beslut om insatsen. Tanken är att när Daish förhoppningsvis inom kort har kämpats ned måste Irak få hjälp i en stabiliseringsfas. Man behöver framför allt reformera den civila säkerhetssektorn. Här är det viktigt att EU och det internationella samfundet reagerar snabbt och ökar sitt civila mer långsiktiga stöd till stabilisering. Det är en stabiliseringsinsats.

Parallellt med rådsbeslutet att inrätta denna advisory mission kommer rådet att ge Mogherini i uppdrag att förhandla fram ett status of mission agreement, så kallad SOMA, med Irak. Då reglerar man rättslig status för insatsen och också insatspersonalens juridiska status i värdlandet.

Vi känner oss lite stolta och glada över att vi har fått fram ett sådant beslut! Det är viktigt att tänka långsiktigt. Vad händer när Daish har kämpats ned? Då kommer landet verkligen att behöva hjälp för att stabiliseras och få ordning, inte minst på sin säkerhetssektor.

Anf. 7 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för den kompletterande informationen.

Anf. 8 AMINEH KAKABAVEH (V):

När det gäller Irak undrar jag om den kurdiska folkomröstningen har varit med på tapeten. Har frågan diskuterats? Hur tänker man? Det handlar också om Iraks framtid och stabilitet. Daish bekämpas bland annat av kurderna. En majoritet har röstat för en eventuell självbestämmanderätt i framtiden. Hur tänker man i frågan? Har man diskuterat frågan? Är frågan över huvud taget på dagordningen?

Anf. 9 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det är klart att frågan har varit på dagordningen och har diskuterats mycket i både FN-sammanhang och EU. På de flesta håll känner man en stor sympati för kurdernas situation och deras önskan och strävan efter att få självbestämmande och möjligheter att avgöra sitt eget öde.

Men många har också uttryckt tveksamhet inför tajmningen. Man står i ett avgörande skede där inte minst kurderna och peshmergan har haft en stor betydelse i att bekämpa och slutligen besegra Daish. Man är förstås rädd att det ska ta kraft och energi från allt det som behöver göras för att bygga ett stabilt och inkluderande Irak. Det är väl de generella synpunkter som uttrycks vid ett sådant tillfälle, nämligen att hädanefter få en politisk process där Irak håller ihop så mycket som möjligt. Det ska inte vara ytterligare splittring. Det är vad vi jobbar för.

De flesta vill behålla en god dialog med både KRG:s ledare och Irak så att det blir en fredlig väg framåt och samexistens. Det är väl så de flesta har uttryckt det i EU-sammanhang.

Anf. 10 ORDFÖRANDEN:

Samrådet på den punkten avslutades i går.

Då går vi vidare till dagordningspunkt 3, Iran. Det gäller rådets diskussion om EU:s hållning gentemot Iran.

Anf. 11 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Ordförande! Iran står på dagordningen i första hand eftersom det finns frågetecken om den kärntekniska överenskommelsen med Iran. Var 90:e dag, som ni vet, måste USA:s president intyga att Iran lever upp till sina åtaganden och att överenskommelsen är i USA:s intresse. Det måste ske senast den 15 oktober. Det förväntas ske i kväll.

Det finns förstås en risk för att Trump inte certifierar iransk efterlevnad. Det skulle i värsta fall leda till att USA lämnar JCPOA eller återinför sanktioner som äventyrar framtiden för det kärntekniska avtalet.

Sverige och EU har ett starkt intresse av att överenskommelsen består. Det är viktigt att FAC kan skicka ett tydligt budskap om överenskommelsen. Om USA väljer att inte certifiera ska EU vara tydligt med att man fortsätter att följa överenskommelsen och uppmana övriga parter, inklusive Iran, att göra detsamma. Vi behöver inte ett Iran som också blir svårbedömt i fråga om hur landet kommer att agera.

Regeringen välkomnar IAEA:s rapport från augusti, som faktiskt visar att Iran uppfyller sina åtaganden enligt avtalet. Regeringen planerar att ge ytterligare stöd till IAEA:s verifikation av Irans kärntekniska program utöver den 1 miljard svenska kronor som Sverige redan har bistått med under 2015. Vi uppmanar också Iran till tidig ratifikation av IAEA:s tilläggsprotokoll.

Regeringen är positiv till ett brett EU-engagemang med Iran. Det är viktigt att påpeka. Regionala frågor, inklusive Irans roll i Syrien, och mänskliga rättigheter är särskilt viktiga komponenter. EU bör framföra tydliga budskap och förväntningar till Iran.

MR-situationen är, som alla vet, fortfarande mycket bekymmersam utan tecken på förbättring. Det har varit ett högt antal avrättningar, inklusive av personer som har varit minderåriga vid tiden för brott. Det är särskilt oroande. Kvinnor fortsätter att systematiskt diskrimineras. Regeringen tar upp MR i våra politiska kontakter med Iran, och vi driver aktivt de frågorna inom EU och FN. Jag hänvisar gärna till den MR-rapport som regeringen har lagt fram om Iran.

EU bör uppmana Iran att avstå från provokativt agerande, inklusive missiltester och hot mot Israel och andra länder i regionen. De missiltester som Iran har utfört strider mot andan i FN:s säkerhetsråds resolution 2231.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det kommer att vara svårt att övertyga också ett land som Nordkorea att förhoppningsvis ingå någon sorts avtal eller komma till diskussioner och dialog om situationen om man på detta sätt också kan göra sig av med ett avtal som redan har ingåtts med Iran. Det blir inte mer trovärdigt eller ger större möjligheter att komma vidare med Nordkorea med någon sorts avtal om man gör på det sättet med Iran.

Anf. 12 KARIN ENSTRÖM (M):

Ordförande! Det här är en avgörande fråga som har, precis som utrikesministern sa, betydelse inte bara för Iran utan även för hur andra länder ser på avtal. Kopplingen till Nordkorea, även om det är fråga om ett helt annat ställe och där råder andra förutsättningar, blir uppenbar.

Det finns ju många bud om vad som kommer att hända nu – att Trump ska fullfölja sitt vallöfte genom att säga att han inte certifierar det här, och sedan får kongressen avgöra. Där får man noga följa vad som händer. Men att EU likväl tar sin del av ansvaret är oerhört angeläget. Där finns det, i alla fall från vår sida, fullt stöd för att EU är tydligt.

Ett annat område som är oroande är Iran. Vi hade hoppats att Iran skulle kunna ta en mer konstruktiv roll i regionen, men det vi ser nu är snarare att man har tagit en roll – en väldigt aktiv roll – och har styrkor på plats på marken som deltar i strider i både Syrien och Irak. Vad kan EU göra där för att i dialog uppmana Iran att inte förvärpa den höga konfliktnivå som fortfarande råder?

Anf. 13 AMINEH KAKABAVEH (V):

Jag är glad att Sverige driver på när det gäller mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter. Jag hoppas att vi också driver på när det gäller arbetarnas rättigheter. Det är många arbetaraktivister som sitter i fängelse i Iran, inklusive den svensk-iranska forskaren.

Att rapporten om det kärntekniska programmet ser positiv ut är jättebra. Det är ett framsteg, men att det blir ljusare på den fronten hoppas jag inte överskuggar den brist på mänskliga rättigheter och den könsapartheid som råder i Iran eller, inte minst, det som Karin var inne på: Irans roll i regionen.

Iran tillsammans med Turkiet har också hotat att de om kurderna blir självständiga kommer att invadera tillsammans. Det var tydligt från

Turkiets utrikesminister. Iran fortsätter alltså med sin aggression i området mot sitt eget folk, inte minst mot kvinnorna. Det vet vi.

Det är bra att vi driver på. Det är bra att regeringen tar ställning, men jag tror att vi måste vara ännu tydligare och driva på ännu mer inom EU. Mänskliga rättigheter ska vi inte glömma bort även om det kärntekniska programmet är bra.

Iran struntar totalt i vad USA säger. Därför tror jag att EU:s roll och Sveriges roll blir ännu viktigare om Trump till exempel inte går med på certifieringen. Då är det viktigt att vi driver på, för Sverige har varit ledande i de diskussionerna.

När vi nämner mänskliga rättigheter ska vi alltid uttryckligen nämna också kvinnors rättigheter och kurdernas rättigheter.

Anf. 14 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det är riktigt, Karin. Jag tror att vi håller med varandra här och även i det som du påpekar – att EU måste ta sitt ansvar för det här avtalet. Det är klart att vi är hjälpta av att här finns ett starkt engagemang från Mogherini och från dem som har suttit med och förhandlat fram det här avtalet. Det innebär ju att det är ett antal människor som också driver det här mycket aktivt.

Den regionala frågan är viktig eftersom Iran har en sådan central position i regionen och dessutom är inblandat i flera av konflikterna. Därför behöver vi föra en dialog med Iran, och Iran behöver ta mycket större ansvar för att bidra till respekt för internationella lagar och humanitärt tillträde till konfliktområden och för att verka för breda politiska processer och lösningar, inklusive i Syrien. Det är sådant som vi tar upp med Iran så fort vi får chansen i bilaterala eller multilaterala sammanhang.

Den underliggande konflikten här är ju den mellan Iran och Saudiarabien. Det tar sig uttryck i flera av länderna här och påverkar hela regionen negativt. Det man helst skulle önska är att få till stånd en dialog också mellan Iran och Saudiarabien, och vi verkar för att främja en sådan dialog.

Det kan låta konstigt när man säger det, men det är viktigt att separera kärnavtalet från andra frågor såsom MR. Det beror på att vi har gjort en sådan tydlig separation eftersom vi har EU-sanktioner för MR-brott och så att säga ett eget spår för det som handlar om den bristande respekten för mänskliga rättigheter med speciella sanktionsbestämmelser för det. Men kärnavtalet har sina egna kontrollmekanismer, och det är viktigt att de respekteras fullt ut. Hur gärna vi än skulle vilja koppla ihop det ibland och säga att ”det blir ingenting om ni inte respekterar MR” kan vi inte göra det, för så ser inte processerna ut. Vi måste hålla strikt på processerna.

Som ni vet och jag återigen pekar på har vi gjort en otroligt gedigen sammanställning i vår MR-rapport av hur situationen ser ut för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Iran. I alla sammanhang, från att jag svarar på frågor och interpellationer till våra kontakter direkt med Iran, tar vi upp de här frågorna. Det täcker allting: politiska, ekonomiska och sociala rättigheter – allt det som är uttryck för att man ska respektera MR, demokrati och rättsstatens principer. Det är en rejäl och bra genomgång och ett bra underlag för oss, och det är vi fullt aktiva med att använda.

Jag har alltså inga andra åsikter än de som ni framför här, utan jag vill mest bara intyga att vi jobbar aktivt på de här frågorna genom EU i FN-sammanhang och bilateralt med Iran.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Nordkorea.

Anf. 16 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Regeringen välkomnar förstås en diskussion vid FAC om EU:s hållning gentemot Nordkorea.

Nordkoreas kärnvapen- och robotprogram, som också FN:s säkerhetsråd enhälligt har fördömt, utgör ett hot mot internationell fred och säkerhet. Fortsatt enighet i både FN:s säkerhetsråd och EU är grundläggande för att vi ska bli framgångsrika.

Regeringen stöder det föreslagna beslutet om ytterligare EU-sanktioner. Sanktionerna får inte försvåra för kontaktkanaler med Nordkorea eller humanitärt bistånd; det är också viktigt att säga.

EU:s politik kom senast till uttryck i rådsslutsatserna från FAC i juli, och den bör fullföljas. Exempelvis bör EU göra mer för att genomföra sanktionerna, inbegripet genom påverkansarbete och stöd till tredjeland.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det även här finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Mänskliga rättigheter.

Anf. 18 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det är välkommet att vi på utrikesministernivå får möjlighet att ingående diskutera EU:s arbete för bättre skydd för mänskliga rättigheter i världen. Vi lever i en orolig omvärld med ett ökande antal konflikter och humanitära kriser. Tyvärr ser vi också att flera länder ifrågasätter mänskliga rättigheter och absolut inte är beredda att aktivt arbeta för att försvara dem.

Här spelar EU en helt central roll som försvarare av en regelbaserad världsordning. Därför är det här en viktig debatt som vi förhoppningsvis kommer att kunna ha. Den ska vara strategisk och fokusera på hur EU:s externa MR-arbete kan bli mer effektivt och enat. Det rör sig om både landsspecifika situationer och tematiska MR-frågor.

Jag kommer att vidhålla att grunden för EU:s arbete för mänskliga rättigheter är folkrätten och EU:s gemensamma värden, normer och principer formulerade bland annat i fördraget. För att EU ska kunna behålla sin starka röst krävs det enighet och tydlighet. EU bör vara ett föredöme för resten av världen.

Så här är det: EU kunde i juni i år för första gången inte hålla något anförande under dagordningspunkt 4 i FN:s råd för mänskliga rättigheter, det så kallade länderanförandet.

Anledningen är enkel: EU blockerades därför att enskilda medlemsländer sa nej. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Kritiken från civilsamhället lät inte vänta på sig.

Regeringen välkomnar att EU efter hårt arbete, inte minst från vår sida, lyckades enas och hålla ett länderanförande i samband med MR-rådets session i september. Då tog man upp de allvarigaste MR-situationerna, till exempel Kina, Egypten och Nordkorea. Men det här är situationer där vi får skämmas därför att vi inte lyckas hålla ihop ens om sådana grundläggande frågor.

Regeringen har framfört det oacceptabla i att vissa enskilda medlemsländer blockerar EU från att adressera oroande MR-situationer offentligt, och det kommer vi fortsätta att göra.

Det är viktigt att EU är konsekvent i att adressera och fördöma MR-kränkningar eftersom vår trovärdighet vilar på det. Det kommer jag också att framhålla vid FAC.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 19 KARIN ENSTRÖM (M):

Ordförande! Ja, det här handlar faktiskt om EU:s kärnvärden och varför EU en gång grundades. Det är värden som vi gemensamt har kommit överens om. Det är precis som utrikesministern säger: När då enskilda medlemsstater inom EU svajar, både internt och externt, och vi inte kan enas om att fördöma uppenbara brister i mänskliga rättigheter är det verkligen riktigt dåligt.

Det är bra att regeringen arbetar på detta. Har Sverige en strategi för att se hur vi bättre kan komma tillbaka till fokus på dessa grundvärden? Det är ju ett långsiktigt arbete. Det är en utveckling som är svår att vända, men den måste vändas eftersom det handlar om EU:s grundvärden och EU:s förmåga att fortsätta vara den starka och även framgångsrika kraft som det varit så länge. Förutom det som händer på FAC är alltså en genomtänkt strategi för att se hur man kan påverka enskilda länder angelägen.

Jag vill ta upp Myanmar. Det kanske inte finns under den här punkten, men det handlar om ett enskilt land. Jag inser att det inte kommer att vara en del av den här diskussionen, men ändå. Vad sker på det området? Jag kan ha missat det om det finns under A-punkter, men vad säger FAC om situationen i Myanmar?

Anf. 20 TINA ACKETOFT (L):

Mitt inlägg går i armkrok med Karins.

Problemet är väl att EU inte bildades som en union för värderingar utan som en union för transaktioner. Det är tyvärr det vi ser nu när folk börjar vackla i sin MR-övertygelse. EU skakar i sina grundvalar.

Därför är det skönt att höra att regeringen står fast. Oavsett färg på den svenska regeringen är den en stark röst i detta. Men jag efterlyser också en tydlig strategi eller i alla fall att vi får höra hur klar den är. Bland EU:s 28 länder, som det fortfarande är, har vi ju faktiskt ett antal like-minded i denna fråga – än så länge, tack och lov. Hur arbetar man tillsammans, och vad har man för plan?

Förutom om Burma som Karin tar upp skulle jag vilja ställa frågor om Venezuela, som hela tiden går från dåligt till ännu sämre med förföljelse, svält och direkta upplopp. Finns Venezuela också på agendan?

Anf. 21 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det vi kan göra och den inriktning vi har på vårt arbete handlar först och främst om att söka oss till likasinnade och mobilisera likasinnade i rådet. Det finns ett antal länder som ändå håller med oss och som är villiga att arbeta långsiktigt med oss för att förbättra situationen. Sedan tycker vi också att vi har Mogherini med oss. Det är viktigt att vi påverkar kommissionen och understryker hennes viktiga roll för de här frågorna.

Om vi ska vara en global aktör måste vi samla oss kring dessa frågor. Vi har ju egentligen inga andra maktmedel. Det här ju vad vi ska övertyga med, att det är rätt sak att göra att satsa på en demokratisk utveckling och att se till att man respekterar mänskliga rättigheter.

Jag har precis gjort en resa till länder i Östliga partnerskapet och till Serbien och Makedonien. Vi påpekar gång på gång att om man inte förstärker en demokratisk utveckling, har respekt för rättsstatens principer och etablerar ett rättssamhälle fullt ut kommer det att vara jättesvårt att attrahera investeringar och företag som vill stanna där, som långsiktigt kan hjälpa till att skapa ekonomi, jobb och framtid för dessa länder. Det hänger alltså ihop, och det måste vi framhålla gång på gång.

Den här gången har vi rådsslutsatser om Myanmar att anta. Detta är förstas i allas tankar just nu, för rapporterna blir mer och mer hårresande och fasansfulla. Just nu är situationen i Rakhine världens snabbast växande humanitära kris. Nu är det en halv miljon nya flyktingar på mindre än två månader. Det är grova MR-övergrepp som sker: brända byar, sexuellt och könsbaserat våld och stor utsatthet, särskilt hos barn och unga, som behöver vårt stöd mest. EU uppmanar i rådsslutsatserna Myanmar att avbryta militäroperationerna och garantera fullt humanitärt tillträde och flyktingarnas säkra, värdiga och frivilliga återvändande liksom fullt tillträde för den undersökningskommission som har tillsatts för att utreda MR-övergrepp i Myanmar. Mandatet för undersökningskommissionen förlängdes ju av MR-rådet på EU:s initiativ, och vi kommer att fortsätta att lyfta den frågan i internationella forum. Detta är inte på något sätt avslutat. Det kommer upp också i säkerhetsrådet idag. Detta kommer vi alltså att fortsätta engagera oss i.

Detta är alltså innehållet i rådsslutsatserna. Det kommer att antas. Det är en A-punkt.

Jag fick också en fråga om Venezuela. Venezuela diskuterades i Kusp under den här veckan. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Den här frågan kommer också fortsatt att vara aktuell. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 22 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag har bara en formell fråga. Har UD gått över till att säga Myanmar i stället för Burma?

Anf. 23 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Jag brukar säga Myanmar, >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Myanmar är ju det som man använder också i FN-sammanhang.

Anf. 24 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag har uppfattat att principen på UD har varit Burma, men det kan ju ha ändrats.

Anf. 25 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Vi får reda ut detta och återkomma.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Detta kan vi säkert få klarhet i.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Turkiet.

Anf. 27 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Ordförande! Rådet förväntas ha en informell diskussion under lunchen om utvecklingen i Turkiet och kommer inte att anta rådsslutsatser. Jag tänkte återkomma lite mer utförligt om Turkiet under GAC-punkten, om det är okej med nämnden.

Anf. 28 TINA ACKETOFT (L):

Det är en ständig punkt på vår dagordning huruvida det är informella lunchdiskussioner, formella middagsdiskussioner eller något annat. Samråd ska ju inte krävas om en informell lunchdiskussion, men jag är glad över att vi tar upp detta.

I vilket fall som helst är regeringens ståndpunkt struken i våra anteckningar. Men inte heller i en informell lunchdiskussion får man ju inte frånga den ståndpunkt som vi har kommit överens om tidigare. Jag undrar bara varför ståndpunkten är struken här.

Anf. 29 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Det är inte vi som har strukit den.

Anf. 30 Kanslichef JOHANNA MÖLLERBERG NORDFORS:

Nämndens kansli fick besked från Utrikesdepartementet i går om att man inte önskar samråda om den här punkten. Det är därför vi har strukit den ståndpunkt som vi fick i den kommenterade dagordningen.

Det strukna är alltså kansliets underlag, helt enkelt.

Anf. 31 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Förvirringen har kanske att göra med att själva samrådet kommer att ske på GAC. Det är där som sakfrågan bör behandlas. Men vi har inga nya ståndpunkter på något sätt, utan vi står kvar vid vad vi har skickat ut och diskuterat tidigare.

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Då lämnar vi den punkten och tackar för informationen.

§ 2 Allmänna frågor
Utrikesminister Margot Wallström
Statsrådet Ann Linde
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna
frågor den 25 september 2017
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
allmänna frågor den 17 oktober 2017

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Välkommen, statsrådet Ann Linde, till EU-nämnden! På den här dagordningen blir det lite parsamarbete mellan statsrådet och utrikesministern.

Vi börjar med återrapporten från mötet den 25 september.

Anf. 34 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Jag har inget att tillägga formellt utöver den rapport som riksdagen har tagit del av. Jag tror dock att det skulle kunna vara av intresse för nämnden att jag säger några saker angående lunchen. Vi brukar ju annars inte rapportera från lunchdiskussioner. Här handlade den dock om transeuropeiska listor till Europavalet, och det berör partierna mycket.

Det finns några länder som driver detta hårt. Det handlar om att en del av de parlamentariker som ska väljas in ska väljas på gemensamma europeiska listor i stället för på landbaserade listor, som i dag. Detta togs sedan upp av Macron i hans tal. Detta är något som Frankrike och Italien driver väldigt hårt.

Detta har genom åren varit uppe för diskussion flera gånger. Sverige och de svenska partierna har generellt varit skeptiska till detta, inte bara av kostnadsskäl utan också av demokratiskäl, som ju är det argument som de som driver detta anför. De säger att med en gemensam europeisk lista kommer man närmare medborgarna. Jag framförde att detta inte alls var säkert. Om vi har en lista med en svensk parlamentariker på plats 10 och en bulgarisk, en tysk och en österrikisk parlamentariker högre upp, betyder det då att vi kommer närmare medborgarna?

Jag vill bara nämna att denna fråga drivs hårt nu. Man ser möjligheten att ta de platser som blir lediga när de brittiska MEP:arna försvinner, och då kan det bli ett första steg.

Anf. 35 ORDFÖRANDEN:

Tack för informationen! Den var intressant. Vi får ändå försöka att inte sväva iväg alltför mycket i diskussionen utan hålla oss till dagordningen.

Anf. 36 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag undrar bara om det inte är någon som driver att man i stället ska ta bort de platserna, så att det blir färre platser i parlamentet i stället.

Anf. 37 Statsrådet ANN LINDE (S):

Det är den linjen som Sverige driver. Det kostar ju pengar med dessa platser. Man jag vill ändå understryka att det för vår del inte bara handlar om att vi vill spara pengar, utan vi håller inte med i sak om att

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Tack för informationen!

Finns det något ytterligare från rådet den 25 september som statsrådet önskar tillägga?

Anf. 39 Statsrådet ANN LINDE (S):

Nej.

Anf. 40 ORDFÖRANDEN:

Då går vi vidare till dagordningspunkt 4, Förberedelser inför Europeiska rådet den 19–20 oktober 2017. Det finns ett utkast till rådets slutsatser. Här är det uppdelat lite mellan utrikesministern och statsrådet Linde. Ni får väl fördela det som ni vill, men ni kanske kan ta de delar som ni äger fullt ut och inte hoppa emellan?

Anf. 41 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Europeiska rådet äger rum nästa vecka den 19–20 oktober. Ni har fått del av ett första utkast till slutsatser. Utrikesministern kommer alldeles strax att kommentera de frågor som rör migration, extern säkerhet och försvar samt externa relationer. Jag kommer här att uppehålla mig vid frågorna om digitalisering.

EU behöver på bästa sätt dra nytta av digitaliseringens möjligheter. Regeringen har därför välkomnat kommissionens digitala inre marknadsstrategi och de förslag som kommissionen har lagt fram för att genomföra denna.

Strategin börjar nu ge konkreta resultat, som avskaffandet av roamingavgifter för slutkunder, men de flesta förslag förhandlas fortfarande. Förhandlingarna behöver gå i mål och medlemsstaterna ges möjlighet att implementera dem för att strategin ska bli verklighet.

ER-slutsatserna väntas betona vikten av att arbetet med strategin slutförs och implementeras. Det ser regeringen som ytterst viktigt. Regeringen vill också välkomna kommissionens nyligen presenterade förslag till förordning för det fria flödet av data i unionen. I dag är de flesta svenska företag, oavsett sektor, beroende av fria, gränsöverskridande dataflöden i sin verksamhet och produktutveckling. Vikten av dataflöden begränsas dock inte till den inre marknaden, tvärtom. Den digitala ekonomin är global, och dataflöden behövs också i förhållande till tredjeländ.

Sverige verkar därför även i den yttre handelspolitiken för en offensiv EU-position om att inkludera regler om dataflöden i handelsavtal.

Regeringen vill att EU tar ledningen i utbyggnaden av nästa generations mobilkommunikationsteknik, 5G. För att lyckas behövs bland annat en starkare samordning på EU-nivå. Regeringen anser också att det är viktigt att utveckla EU:s gemensamma kapacitet att hantera dagens cybersäkerhetsutmaningar. Även detta kommer att kräva fördjupat samarbete och bättre koordination.

Anf. 42 HANS ROTHENBERG (M):

Tack, ministern, för redogörelsen!

En öppen digital agenda önskar alla i den bästa av världar. Tyvärr lever vi inte i den bästa av världar, och cyberattacker är något som hör till vardagen i dag.

Det som utrikesministern kommer att tala om här, samarbetet kring Pesco, interagerar väldigt mycket med denna fråga. Vi har sett hur Ryssland agerat för att intervensera i andra länders valprocesser. Häromdagen låg Göteborgs Västtrafik nere fullkomligt till följd av en cyberattack – ingen kunde köpa biljetter.

Detta är vardag för den digitala agendan, och det står i kontrast mot den öppenhet man eftersträvar. Även enskilda entreprenörer berörs, som kan få både affärshemligheter och tjänster hackade.

Jag skulle vilja veta hur regeringen kommer att förhålla sig till detta fenomen i diskussionerna kring den öppna digitala agendan, framför allt när det gäller möjligheten att skydda sig mot attacker från andra makter och intressenter.

Anf. 43 TINA ACKETOFT (L):

Jag tar armkrok med Hans när det gäller punkten ”En gemensam strategi för it-säkerhet”; det har vi sett att vi inte ens har här i landet. På vilket sätt arbetar regeringen för att vi ska få en gemensam strategi för it-säkerhet i EU?

Den sista punkten på det digitala området lyder lite kryptiskt ”Ett moderniserat skattesystem som är anpassat till den digitala tidsåldern”. Skulle statsrådet kunna utveckla detta? För mig är det enbart snömos utan något som helst innehåll. Jag skulle gärna vilja höra hur regeringen ser på den punkten och vad man har för strategi i frågan.

Anf. 44 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag har samma fråga som Tina Acketoft; det handlar om det skattesystem som håller på att segla upp. Det har ju skrivits lite i medierna om att beskatta digitala marknader. Hur ser man på tidsfaktorn, så att vi verkligen hinner samråda och få mer underlag för en sådan diskussion så småningom?

Anf. 45 Statsrådet ANN LINDE (S):

Tack för frågorna! Jag börjar med Hans Rothenbergs fråga om cybersäkerhetsområdet. Regeringen är positiv till ett fortsatt starkt och proaktivt EU-samarbete på området men vill betona vikten av att de åtgärder som nu föreslås inte avleder resurser från det pågående arbetet med NIS-direktivet. De föreslagna åtgärderna ska heller inte öka utgifterna för EU:s budget.

Den nationella informations- och cybersäkerhetsstrategin, som vi alltså har, innehåller ett avsnitt om att stärka internationella samarbeten. Vi betonar att cybersäkerhetsfrågorna i allt högre utsträckning blir en integrerad del av utrikes- och säkerhetspolitiken. Regeringens målsättning är därför att Sverige ska ta en aktiv roll i multilaterala processer, som i EU och FN, och bilaterala samarbeten, till exempel i Norden och EU och med USA och Indien.

Det är för tidigt att säga något i detalj om de konkreta förslagen i cybersäkerhetspaketet – de har alldeles nyligen presenterats. Förhandlingar har inletts avseende några av förslagen. På ett generellt plan välkomnar Sverige kommissionens ambition att bygga en stark informations- och cybersäkerhet i EU, vilket är en förutsättning för att till fullo kunna utnyttja alla möjligheter som digitaliseringen medför.

Både Tina Acketoft och Désirée Pethrus ställde frågor om skatt. Många nationella it-företag betalar inte någon skatt över huvud taget, vare sig i EU eller i USA. Man kan verkligen ställa sig frågan om detta är rimligt och om inte EU borde gå in och göra något där.

Regeringen tycker inte att det är acceptabelt att företag använder sådan aggressiv skatteplanering och därmed helt kan undgå att betala skatt. Men frågan är om de ska betala skatt i EU. I dag är de skattesystem som finns utformade så att det krävs en fysisk närvaro i ett land för att skattskyldighet ska uppstå. Dessa företag är inte fysiskt närvarande i ett land.

Därför pågår ett arbete inom OECD för att analysera hur digitaliseringen påverkar ekonomin och om skattereglerna är funktionella i den digitala ekonomin. Vi tycker att man måste avvakta denna analys innan man kommer överens om ändringar i skattesystemet.

Jag tror att det var Désirée som frågade om tiden – OECD har sagt att man behöver på sig till 2020 därför att frågan är så komplex. Den åsikten delar vi, för då kan vi få mer välgrundade beslut och få veta hur problemen ser ut och hur man behöver hantera dem globalt.

Vi ser att dessa företag i stor utsträckning finns i till exempel USA, även om de inte fysiskt finns i landet. Vi tror att det blir problematiskt om EU först har ett sätt att tackla detta och OECD sedan kommer fram till att man ska ha ett annat sätt.

Man säger ofta att vinsterna ska beskattas där de uppkommer och där värde skapas, och det synsättet måste man ju dela. Men det finns ingen gemensam syn på var vinster uppkommer och var värde skapas. Exempelvis menar vissa länder att värdet skapas där marknaden och kunderna finns. Men det är inte självklart att ett system som baseras på en sådan princip skulle vara fördelaktigt för oss och för små eller exportberoende länder generellt.

Om Sverige skulle börja beskatta företag i tredjeländer på nya grunder, som avviker från dagens internationella skatteprinciper, kan man räkna med att svenska företag blir beskattade på motsvarande sätt i utlandet. Om EU-länderna till exempel skulle införa en omsättningskatt för digitala företag kan man räkna med att länder utanför EU gör samma sak. Detta skulle innebära att svenska företag skulle behöva betala mer skatt i utlandet, vilket i sin tur kan innebära att de svenska skatteintäkterna minskar.

Dessutom är det en rimlig utgångspunkt att företagets inkomster inte ska beskattas flera gånger i olika länder. Ett bra sätt att minska risken för sådan dubbelbeskattning är att hitta globala lösningar på globala problem. Det är därför vi tycker att det är bra att man inväntar OECD:s och G20:s analys innan man tar fram några särskilda regler i EU.

Anf. 46 ORDFÖRANDEN:

Vi hade också den 6 oktober finansminister Andersson här, som samrådde just om digital beskattning.

Anf. 47 JOHAN HEDIN (C):

Jag tänkte uppehålla mig lite vid cybersäkerhetsfrågorna. Ibland när vi diskuterar dessa saker känns det som att det är något man lägger på andra säkerhetsfrågor. Vi måste inse att detta är en verklighet där vi befinner oss i dag. När vi talar om säkerhets- och försvarspolitik har vi vapenslag: land, luft och vatten. Vi måste inse att även cyberrymden i högsta grad är ett slagfält.

När det gäller till exempel territorialvattengräns är det folkrättsligt väldigt tydligt vad främmande makt kan göra och inte göra. När någon passerar vår territorialvattengräns finns det saker vi kan och får göra enligt folkrätten. Detsamma gäller luftrummet.

Jag skulle vilja veta om det finns någon diskussion och någon ambition från den svenska regeringens och EU:s sida att försöka få till en starkare folkrättslig reglering av cyberattacker från främmande makt mot till exempel andra makter. Vi har Tallinnprotokollet, men det är ju inte särskilt heltäckande.

Anf. 48 TINA ACKETOFT (L):

Jag har en följdfråga i diskussionen om skattesystemet: Är det EU:s gemensamma åsikt att vi ska avvakta OECD:s och G20-ländernas utredning och dra slutsatser utifrån den? Kan jag anse att frågan kommer att vara vilande till 2020, eller är det den svenska regeringens åsikt att vi ska avvakta OECD och G20? Hur går diskussionerna kring alla, EU-28?

Anf. 49 Statsrådet ANN LINDE (S):

Johan Hedin frågade om det finns några ambitioner när det gäller säkerheten och folkrätten i anslutning till cyberattacker. Vi har precis fått förslaget och har inte hunnit analysera det fullt ut, så jag skulle vilja be att få återkomma när det gäller om och i så fall på vilket sätt man behandlar detta. Vi har ännu inte lagt fram något förslag till ställningstagande, om det finns där. Jag ber att få återkomma.

När det gäller Tina Acketofts fråga om G20 anser regeringen att det är bäst att vänta tills det kommer ett gemensamt förslag. Vi tror att det, om man från EU:s sida tar fram ett separat förslag och det skiljer sig kraftigt från vad OECD kommer fram till, skulle vara värre.

När det gäller andra länder finns det de som driver på för att EU ska ha ett eget förslag. Den diskussionen kommer säkert att komma upp i rådet. Eller rättare sagt: Det finns andra länder som har en annan syn på detta, men vi vill gärna föra fram linjen att vi ska vänta så att vi får ett globalt system.

Anf. 50 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Stats- och regeringscheferna kommer ännu en gång att diskutera migration. Sverige välkomnar att trycket hålls uppe i migrationsfrågan. Vi behöver fortsätta att fokusera på att rädda liv och hjälpa människor på flykt samt att värna asylrätten. Det är positivt att Europeiska rådet nu kan konstatera att de åtgärder som har vidtagits börjar få resultat, samt att olika möjligheter att stärka arbetet lyfts fram och övervägs. Detsamma gäller vikten av att grundorsakerna till migration utgör en del av diskussionen.

Det är också hög tid att EU når en överenskommelse om en översyn av det gemensamma asylsystemet, framför allt i fråga om solidaritet och ansvarsfördelning. Den tidigare tidsplanen ser inte ut att hålla. Regeringen kommer att verka för att detta ändå sker så snart som möjligt.

Situationen för flyktingar och migranter i Libyen är fortfarande mycket oroande, och det är viktigt att fokusera på ytterligare ansträngningar för att förbättra situationen för migranter och flyktingar i förvar.

Sverige är den största givaren av icke öronmärkt kärnstöd till UNHCR och har utöver sitt betydande stöd till IOM också bidragit specifikt till IOM:s arbete i Västafrika och Sahel. Vi tycker att det är angeläget att fler medlemsstater gör mer, bland annat när det gäller finansiering och vidarebosättning.

Bekämpning av människosmuggling och människohandel måste gå hand i hand med ansträngningar för att främja lagliga möjligheter till migration.

Åtgärder på migrationsområdet i Libyen, där det politiska och säkerhetsmässiga läget förblir snabbt föränderligt, behöver beakta även den pågående FN-processen. Migrationsinsatser ska genomföras på ett långsiktigt och konfliktkänsligt sätt för att inte påverka den politiska dynamiken negativt, med respekt för mänskliga rättigheter och i enlighet med ODA-kriterierna.

Detta är vad jag kan säga om migrationspunkten.

Anf. 51 AMINEH KAKABAVEH (V):

Det är såklart väldigt bra saker i dessa ståndpunkter och som ni driver. Samtidigt är vi i Vänsterpartiet fortfarande kritiska till avtalet med Turkiet, samarbetet med Libyen och all kapacitet som läggs på att hålla flyktingar utanför Europas gränser.

Frågan är varför det inte finns något skrivet om lagliga vägar – alternativ till att stoppa flyktingarna. Det måste finnas möjlighet via FN och andra lagliga vägar så att de inte riskerar sina liv och så att vi inte håller dem borta helt från Europas gränser. Därför kommer jag att på den punkten även i fortsättningen att anmäla avvikande mening.

Anf. 52 JOHAN HULTBERG (M):

Herr ordförande! Tack, ministern, för föredragningen! Apropos Amineh Kakabavehs fråga om lagliga vägar kan jag bara återigen upprepa att Moderaterna tycker att det är viktigt att driva på för att fler länder ska åta sig att ta emot kvotflyktingar från andra EU-länder, men även från länder utanför unionen, liksom att driva på för arbetskraftsinvandring. Det är ett bra sätt att skapa just lagliga vägar.

Utöver det återkommer jag till rätt kända uppfattningar i övrigt. Men låt mig börja med en fråga. Ministern redogjorde för att de åtgärder som har vidtagits har gett resultat i form av minskade flyktingströmmar till Europa. Det handlar framför allt om att färre flyktingar kommer via den centrala flyktingrutten, så att säga. Men jag var själv i Marocko i förra veckan. Vi ser att det ökar när det gäller den rutten och den vägen. Det är fler migranter som söker sig till Marocko och andra länder i den regionen både som målländer och som transitländer. Frågan är vad det finns för beredskap att hantera den omläggningen av flyktingrutten. Det är min fråga.

Sedan vill jag återigen betona vikten av just det delade ansvaret och att man lever upp till de redan ingångna avtalen. Det var en glädjande dom från EU-domstolen i slutet av sommaren som gjorde klart att beslutet från 2015 om omfördelning var legalt. Då är det viktigt att Sverige fortsätter att sätta press på övriga länder för att de ska ta sin del.

Apropå diskussionen om det gemensamma europeiska asylsystemet vill vi från Moderaternas sida i vanlig ordning betona vikten av att lyfta fram säkra länder. Det borde införas sådana listor när det gäller till exempel Albanien och Makedonien.

Anf. 53 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Tack så mycket för frågorna! Vad görs på EU-nivå för att erbjuda lagliga vägar? Vi kan börja med den frågan. I halvtidsöversynen av migrationsagendan säger kommissionen att det är viktigt att vidarebosättning av flyktingar fortsätter att utgöra ett viktigt skyddsinstrument. EU borde ha som ambition att vidarebosätta åtminstone ytterligare 50 000 personer i behov av internationellt skydd till och med oktober 2019. För detta ställer kommissionen 500 miljoner euro till förfogande genom Asyl-, migrations- och integrationsfonden.

Här har vi förstås tagit vårt ansvar när det gäller vidarebosättning. Vi har tagit vår del av detta. Sedan har Sverige ett av OECD:s mest öppna och liberala system för arbetskraftsinvandring. Det vi gör är att vi höjer den nationella kvoten för vidarebosättning av flyktingar och skyddsbehövande från 1 900 till 3 400 det här året. Det är en fortsatt ökning till 5 000 platser 2018. Fördelningen av platserna för 2017 förhåller sig proportionerligt till UNHCR:s globala behovsbedömning. Regeringen har också tillsatt en utredning som kommer att presentera sitt resultat i slutet av året – det gäller alternativa vägar för personer som söker asyl i EU.

Precis som det nämndes i fråga om Marocko handlar det också om att arbeta med grundorsakerna till ofrivillig migration. Det är inte bara i Marocko utan också på andra håll som man kan se att det sedan en ganska lång tid tillbaka har bildats en sorts uppsamlingsplatser. Det är enorma mängder människor som av hopplöshet och av en mängd olika skäl vill söka sig framför allt till Europa men som inte ser någon framtid för sig själva. Detta har vi pratat om tidigare i EU-nämnden. Det är viktigt att vi gör akuta insatser men också insatser för att främja en mer långsiktig och hållbar lösning. Utvecklingssamarbetet är ett viktigt instrument. Där måste EU bidra med pengar för att se till att skapa utbildningsmöjligheter, nya jobb och framtidshopp. Det handlar om grundorsakerna till ofrivillig och irreguljär migration.

Vi deltar också aktivt i Vallettaprocessen. Vi bidrar till EU:s förvaltningsfond för Afrika – Vallettafonden. Där tycker vi, som sagt, just att man ska hantera grundorsakerna.

Detta är en högst relevant fråga: Finns det någon beredskap för det man nu ser? Vi ska inte tro att det kommer att bli mindre tryck framöver. Vi måste vara medvetna om att flyktingströmmarna förmodligen kommer att öka och att de kommer att göra det i takt med att vi ser klimatförändringar. Vi kommer att se oro, inte minst i Sahelområdet. Därför har den frågan flyttats upp både på EU:s dagordning och, vill jag säga, på FN:s dagordning. Man har nu sett vilka konsekvenser detta får. Det finns förstås en annan beredskap, i alla fall mentalt. Men man måste också börja

organisera sig så att man ser hur man rent faktiskt ska ta hand om det. Där vet jag inte om vi är framme än. Men det är bra att det fortsätter att vara på Europeiska rådets dagordning och att man tänker mer långsiktigt och att man kan peka på den typen av insats. Jag tror att det är viktigt att ta med sig och påpeka att Marocko är ett exempel på detta. Det tar jag gärna med mig.

Vi sätter press på övriga länder, för vi tycker att detta ska få ekonomiska konsekvenser. Vi arbetar för det i Europeiska rådet och på andra håll. Vi tycker inte att man ska kunna få lika mycket i bidrag om man inte tar emot en enda flykting. Det är någonting som är uppe på Europeiska rådets dagordning. Där arbetar vi för att detta ska få ekonomiska konsekvenser.

Anf. 54 ORDFÖRANDE:

Det verkar inte finnas ytterligare frågor om migration. Då kan utrikesministern gå vidare till säkerhet och försvar.

Anf. 55 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Rådet återkommer till frågan om genomförandet av EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Det är ett arbete som regeringen stöder fullt ut. Vi behöver ta ett samlat ansvar för Europas säkerhet.

I utkastet till slutsatser görs referenser till förslaget om upprättandet av ett permanent strukturerat samarbete, PESCO. Regeringen välkomnar ett inkluderande och ambitiöst PESCO. Vi har ambitionen att Sverige ska delta från start.

Detta är en del av genomförandet av EU:s globala strategi, som vi i hög grad har legat bakom och kämpat hårt för. Regeringen verkar för att PESCO ska uppfylla två strategiska mål: dels att stärka den gemensamma försvars- och säkerhetspolitiken, dels att bidra till stärkt sammanhållning inom EU. Då kan vi se till att Europa tar ett större ansvar för sin egen säkerhet.

Vi tycker också att detta bör bidra till svensk säkerhet och stärka vår nationella försvarsförmåga. Vi vill att det ska stärka våra möjligheter att påverka EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.

PESCO är mellanstatligt. Vi bedömer att det därmed också är förenligt med den svenska militära alliansfriheten.

I slutsatserna hänvisas det till kommissionens förslag om en europeisk försvarsfond som ska stödja medlemsstaternas utveckling av försvarsmateriel och förmågor. Kommissionen lanserade i juni ett förslag till en sådan fond som primärt kommer att bestå av två olika program – ett försvarsforskningsprogram och ett program som ska stödja försvarsindustriellt utvecklingsarbete. Programmet för försvarsindustriellt utvecklingssamarbete förhandlas just nu mellan medlemsstaterna. Regeringens inriktning är att det programmet ska finansieras genom omprioriteringar i EU-budgeten och att det ska utformas så att det ger goda möjligheter för svenska myndigheter och industrier att delta.

Vi ser sammantaget fram emot Europeiska rådets behandling av de steg som hittills har tagits på säkerhets- och försvarsområdet. Jag kan gå tillbaka till det möte som var i Tallinn, där både försvarsministrar och utrikesministrar var med. Jag kan säga att det där var entydigt att alla

länder backade upp Pesco och att det fanns ett starkt stöd för grundprincipen – det gällde oss också. Detta återfinns i dessa slutsatser.

Anf. 56 AMINEH KAKABAVEH (V):

Ordförande! Vi i Vänsterpartiet är helt emot alla former av försvarssamarbete i EU. Regeringen har svängt i frågan om den europeiska försvarsfondens finansiering. Från början fick de länder som ville vara med också betala. Nu har regeringen gått med på att en del av finansieringen ska ske genom den gemensamma EU-budgeten. Vi menar att militariseringen av EU inte är den rätta vägen för Sverige, som ett alliansfritt land.

Anf. 57 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Vi från Kristdemokraterna är positiva till ett starkt försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete på olika nivåer, såsom Pesco. Däremot kan man fundera lite grann på hur denna fond kommer att användas. Det gäller prioriteringar av gemensamma budgetmedel. Sverige bidrar ju redan mycket till EU:s budget. Hur ska det kunna vara konkurrensneutralt? Det handlar om att alla får del av dessa pengar. Att göra prioriteringar inom fonden måste vara ett ganska komplicerat arbete, tänker jag. Hur ska Sverige hålla sig framme för att kunna få del av de fonderade medlen? Kan ministern säga någonting kort om detta?

Anf. 58 DAG KLACKENBERG (M):

Herr ordförande! Det är samma tema. Till att börja med kan vi från allianshåll konstatera att det Amineh presenterade var korrekt, och vi tycker precis tvärtom. Då behöver vi inte utveckla det något mer.

Försvarssamarbetet inom EU är mellanstatligt. Det är folkrättsligt lätt att se det, så det behöver vi inte prata om. Men det är klart att det ska betonas gång på gång från regeringshåll.

När det gäller det försvarsindustriella samarbetet kommer det att bli svårt att hävda svenska intressen om man inte är med i budgeten. Om vi ska vara med i forskningsprogram och framför allt om vi ska vara med i utvecklandet av gemensamma system och förmågor vill jag försäkra mig om att vi har klart för oss hur detta ska finansieras och vilka krav som ställs på den svenska statsbudgeten eller på de svenska företagen när det gäller betalning för att få vara med.

Anf. 59 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Tack så mycket för frågorna! Ja, det är kanske inte så mycket att säga. Amineh Kakabaveh har redogjort för Vänsterpartiets hållning. Vi menar att detta samarbete går att förena med vår militära alliansfrihet och med våra principer om att Europa behöver samla ihop sig. Det finns ingen europeisk armé. Det skulle vi heller inte stötta på något sätt. Det handlar om att det i grunden är ett mellanstatligt samarbete. Länderna bidrar frivilligt med det som de anser att de kan bidra med.

När det gäller budgeten och försvarsindustriprogrammet har kommissionen förslag till finansiering som delvis är inom befintlig budget och delvis från budgeteringsmarginalen. Hur utfallet blir bestäms i budgetförhandlingarna framöver. Vi har en restriktiv hållning, som ni vet. Resurser

som ska göras tillgängliga efter 2020 kommer att bli föremål för samlade förhandlingar om nästa budgetram.

Företagen måste ha europeiska ägare till 50 procent. Det innebär att en stor del av svensk industri inte kommer att kunna delta i detta program. Det är riktigt. Det är en fråga som vi har uppmärksammat i vår analys. Det är en högt prioriterad fråga för oss i förhandlingarna.

Här har vi varit bestämda – vår hållning är att vi ska kunna behålla vår konkurrenskraft. Vi kan ju se att det finns ett antal länder som gärna skulle vilja knapra åt sig också sådant där svensk industri ligger långt framme. Men det här är ett intresse som vi bevakar, absolut. Vi menar att konkurrens på lika villkor är en grundprincip i fördraget, och det ska vi hålla hårt fast vid även i fortsättningen.

Anf. 60 ORDFÖRANDE:

Det verkar inte finnas några ytterligare frågor på det här området, och då kvarstår externa relationer, Turkiet.

Anf. 61 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Rådet kommer att diskutera just relationer med Turkiet. Som har sagts blir det en informell diskussion, och det är inga slutsatser förberedda. Vi väntas inte anta några slutsatser.

Regeringen tänker uttrycka oro över den mycket negativa utvecklingen i landet, i synnerhet avseende demokrati, respekten för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Det fortsatta frihetsberövandet av oppositionspolitiker, regimkritiker, journalister, författare, akademiker och MR-försvarare är oacceptabla. Sverige kommer att verka för att EU till turkiska företrädare inskräper att deras agerande har konsekvenser för landets relationer till EU.

Samtidigt är det viktigt att dialogen med Turkiet fortsätter, och det är centralt att också lyssna till andra röster i Turkiet, inte minst oppositionen, och fortsätta att uppmuntra oppositionen.

Det pågår inga förhandlingar nu, som ni vet, men det europeiska perspektivet är i längden viktigt. Därför tycker vi inte att EU ska stänga dörren formellt utan undvika oåterkalleliga beslut rörande Turkiet, och det är den inriktningen som vi avser att verka för i förberedelserna inför Europeiska rådet och diskussionerna.

Som ni vet har vi också varit mycket aktiva när det gäller våra egna konsulära fall och förstås agerat på alla sätt dels när det gäller att påtala det här inför Mogherini, kommissionen och EU, dels när det gäller samarbete med till exempel Tyskland för att se till att man inte ska låta Europol användas för insatser som verkar till för att tysta regimkritiker.

Anf. 62 KARIN ENSTRÖM (M):

Jag uppfattar det som att det är ett samråd på den här punkten, även om det inte är någon slutsats.

Här är det avgörande att Sverige är tydligt, för det är ju oerhört bekymmersamt och oroande. Det är också klokt att säga att vi skiljer mellan regimen och det turkiska folket. Samtidigt får vi inte heller stänga dörrarna, även om det just nu är ganska frestande, och det är nog många medlemsländer som tillsammans med oss är oroade.

Inför Europeiska rådet är det alltså en viktig balansgång mellan att vara tydliga med vad vi tycker, att vi är oroade och inte på något sätt ser med blida ögon på det här utan tvärtom men ändå försöker främja en så liten negativ utveckling som möjligt. Det är inte helt enkelt.

Jag håller med om att enigheten är oerhört viktig, för om det börjar spreta är risken stor att även detta kommer att utnyttjas ytterligare av Erdoğan själv.

Jag vill också understryka det som utrikesministern tog upp, att det var bra att Sverige till slut skrev det här brevet tillsammans med Tyskland om hur Europol kan och inte kan användas, även om det inte har direkt med det här att göra. Det får ju inte vara så att man på det här flagranta sättet utnyttjar ett system som är tänkt för någonting helt annat för att faktiskt i princip se till att för Turkiet politiskt misshagliga personer kan fängslas lite varstans så fort de reser på semester.

Anf. 63 AMINEH KAKABAVEH (V):

Det är jättebra att Sverige driver på MR-frågorna i Turkiet. I går var jag och såg filmen om folkmordet på armenier och i Dersim, och de två regissörer som hade gjort den filmen i Turkiet är på flykt. Filmen är förbjuden i Turkiet där folkmordet faktiskt är väldigt känt liksom mordet i Dersim på kurder, aleviter och andra människogrupper under 30-talet.

Jag menar att läget för mänskliga rättigheter i Turkiet blir mer och mer oroväckande för varje dag som går. Nu är de här personerna från Amnesty fängslade. Även Ali från Sverige är fängslad liksom en journalist från USA. Där gick en av senatorerna ut i går och kritiserade Turkiet för fängslande av journalister. Parlamentariker och ledare från HDP är i fängelse – hundratusentals människor är fängslade, och därför måste vi faktiskt vara ännu hårdare.

Samtidigt håller jag med om att man inte kan stänga helt, för det blir ju inte bra vare sig för mänskliga rättigheter, den kurdiska frågans framtid eller helt enkelt Turkiets framtid. Man måste dock konkret göra någonting för att få stopp på den här utvecklingen, och därför är min fråga: Kommer man utöver de här skrivelserna att kräva att Turkiet friger dem från Amnesty, Ali från Sverige och ledamöter och politiker, eller är det bara mer skriftliga samråd där man som vanligt allmänt pratar om mänskliga rättigheter?

Anf. 64 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vi har hittills i EU-sammanhang hävdats att det inte ska vara vi som stänger dörren, utan det är vad Turkiet självt gör som påverkar dess möjligheter att hitta en europeisk väg framåt. Vi har som sagt inga pågående förhandlingar – det är ju omöjligt såsom situationen ser ut – men det är i så fall upp till dem att säga att de inte längre söker sig den här vägen. Vi behöver även i fortsättningen kunna tala med dem.

Jag kan säga att jag regelbundet ringer till min kollega för att påpeka vad vi tycker om de konsulära fall som vi har haft, och vi kan även diskutera andra saker. Han kommer också till våra möten i FAC-kretsen, och det är viktigt att vi kan prata direkt med honom och fortsätta att hålla trycket uppe.

Vi menar därför att vi inte ska stänga dörren definitivt och för alltid, precis som Karin Enström sa. Enigheten är otroligt viktig, att vi kan hålla ihop om bedömningen av läget och också vad som är EU:s roll i det hela.

Det som gäller Interpol är totalt oacceptabelt >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Ali Gharavi är fortfarande häktad, vilket är någonting som vi fortsätter att arbeta mycket, mycket aktivt med. Vi ser mycket allvarligt på det och är bekymrade över påståendena och anklagelserna om terrorismrelaterad verksamhet, när vår uppfattning är att han var där för ett fredligt seminarium om internetfrihet och mänskliga rättigheter.

Vi uppvaktar alltså turkiska myndigheter, och vi arbetar med att förbättra fängelseförhållandena för Gharavi, >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<Vårt generalkonsulat i Istanbul besöker också regelbundet Gharavi i fängelset, och vår ambassadör till Turkiet har besökt honom. Häromdagen kallade vi upp Turkiets ambassadör ännu en gång för att påpeka det här, och det är som sagt också en del av den dialog som jag har med utrikesministern.

Jag tänkte bara säga också att när det gäller migrations- och flyktingfrågan är det viktigt att vi har en dialog och ett samarbete med Turkiet. Det som vi har åstadkommit är att det har bidragit till minska antalet asylansökningar i Grekland, och det har minskat antalet drunknade och smugglingsaktiviteterna på Egeiska havet. I EU-kommissionens genomförandereport säger man att överenskommelsen, eller EU-Turkiet-uttalandet, fortsätter att leverera men att det fortfarande finns brister i genomförandet. Det är därför viktigt att vi fortsätter att pusha för att man ska leva upp till det här gemensamma uttalandet.

Vi har även bidragit till snabbinsatser gällande vidarebosättning från Turkiet, och vi har beviljat 730 personer uppehållstillstånd i Sverige. Vi stöder också insatser i Turkiet, framför allt via UNHCR och FN-organ, för att se till att flyktingarna i Turkiet har villkor som är vettiga. Där har vi bidragit med 570 miljoner svenska kronor till EU:s finansiella facilitet för flyktingar i Turkiet.

Allt det här måste fortsätta, men jag håller med om det som jag tror att det var Karin Enström som sa, nämligen att trycket ju ökar för varje dag. När man ser att förhållandena försämras kommer det ju att bli fler som menar att det måste få konsekvenser, och det är en tidsfråga när man i så fall slutligen så att säga måste stänga dörren. Hittills har den röda linjen verkligen varit dödsstraffet och den typen av beslut, men de hjälper ju inte till, så tonläget gentemot Turkiet kommer förstås att skärpas, och det tycker vi är riktigt och viktigt.

Anf. 65 KARIN ENSTRÖM (M):

Värdefullt att få den lite bredare beskrivningen av vad vi också gör bilateralt med Turkiet.

Jag ska också rätta mig själv: Jag sa Europol, men jag menade självklart Interpol.

Anf. 66 AMINEH KAKABAVEH (V):

Det är faktiskt det här flyktingsamarbetet – avtalet – med Turkiet som gör att många länder i EU, och även Sverige, är mer försiktiga när det gäller Turkiet. Man driver inte på samma sätt till exempel när Turkiet

dagligen begår kränkningar av mänskliga rättigheter. Jag menar att vi helt enkelt inte ska ha en mildare relation angående dessa oroväckande situationer bara för att vi har flyktingar där som Turkiet kommer att stoppa.

Det är inte heller utanför förbehåll – EU betalar enorma pengar för det, så därför måste den linjen hållas. Turkiet kan inte som kandidat till EU fångsla helt ett stort land. Landet har blivit ett stort fängelse för så många hundratusentals människor, och jag tycker att vi ska vara ännu hårdare. Sverige ska driva i EU att något måste ske innan det utvecklas mot 30-talet i Tyskland, helt enkelt.

Anf. 67 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr ordförande! Man måste komma ihåg att Turkiet har tagit emot ungefär 3 miljoner flyktingar. Ibland måste man kanske hålla isär diskussionerna och se till att göra allt vi kan för att situationen blir så bra som den över huvud taget kan vara. Men vi kan inte låta det hindra oss från att framföra berättigad kritik mot vad som händer i övrigt i Turkiet, och jag tycker nog inte heller att det gör det.

Jag har också kollegor som med ökande förtvivlan håller uppe kritiken när det gäller alla åtgärder som den turkiska regimen nu vidtar. Men bedömningen är att flyktingavtalet ändå kommer att hålla och att de också ser att det är viktigt för Turkiet och för alla människor som bor där. Någon kredd måste faktiskt Turkiet få för att de ändå försöker att hantera en sådan enorm uppgift som detta har varit. Man får försöka att balansera det på rätt sätt.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen*
<<<<Vi ska också utöva sedvanlig diplomatisk och politisk press på Turkiet.

Anf. 68 ORDFÖRANDE:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Jag har också uppfattat att det finns två oliklydande avvikande meningar från Vänsterpartiet. Vi tackar utrikesministern för hennes medverkan.

§ 3 Allmänna frågor
Statsrådet Ann Linde
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
allmänna frågor den 17 oktober 2017

Anf. 69 ORDFÖRANDEN:

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Den årliga rättsstatsdialogen.

Anf. 70 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Vid allmänna rådets möte kommer den årliga dialogen om efterlevnad av rättsstatens principer att hållas för tredje gången. Det estniska ordförandeskapet har valt att fokusera årets dialog på temat mediefrihet. Under rubriken Utmaningar för mediemångfald och rättsstaten i digitaliseringens tid har temat naturlig koppling till ordförandeskapets övergripande fokus på digitala frågor.

Det kan inte förväntas att det vid detta möte blir någon diskussion om generella eller specifika problem i enskilda medlemsstater. Diskussionen om hur EU hanterar medlemsstater som inte respekterar EU:s gemensamma värdering är viktig men inte en del av dagordningen för det aktuella rådsmötet. Regeringen fortsätter att värna vikten av medlemsstaternas efterlevnad av sina åtaganden i enlighet med fördragen. Jag återkommer därför gärna till riksdagen med denna fråga vid lämpligt tillfälle.

Det är mycket välkommet att det estniska ordförandeskapet väljer att fokusera årets dialog i allmänna rådet på respekt för rättsstatens principer med koppling till medieområdet, de förändrade förutsättningarna i digitaliseringsens spår och konsekvenserna för det demokratiska samtalet.

Även om mediepolitiken till stor del är nationell delar vi flertalet utmaningar med andra EU-länder. Utöver förändringar av medielandskapet, både tekniska och finansiella, är oberoende medier i fler än ett EU-land även under stark politisk press. Utvecklingen har gått åt fel håll. En fungerande demokrati förutsätter en informerad befolkning som kan ta del av, granska och debattera samhällsfrågor. Oberoende medier är en förutsättning för detta.

I diskussionen i allmänna rådet ombeds medlemsstaterna att bidra med goda exempel på initiativ och reformer på nationell nivå enligt det bakgrundsdokument som nämnden har fått ta del av. Som ni känner till pågår större reformer av den svenska mediepolitiken, och jag tror att det kan vara relevant att nämna några av dem i diskussionen.

Utifrån Medieutredningens förslag ser regeringen över hur presstödet kan moderniseras för att förbättra förutsättningarna för den oberoende nyhetsförmedlingen, inte minst den lokala granskande journalistiken. Sverige behöver ett förstärkt stöd till allmänna nyhetsmedier i en tid av stora förändringar och påfrestningar. Ni känner också till att en pågående parlamentarisk utredning analyserar hur SVT, SR och UR ska kunna garanteras goda finansiella förutsättningar genom en ny finansieringsmodell.

I nästa steg ska samma parlamentariska utredning utarbeta ett förslag om hur ett modernt uppdrag för public service kan formuleras. Därutöver har regeringen nyligen antagit en handlingsplan för att förebygga och motverka hot och hat mot journalister, förtroendevalda och konstnärer.

Handlingsplanens åtgärder lägger grunden för mer kunskap om utsatthet för hot och hat och bidrar till att de som utsätts för hot och hat får stöd och stärker rättsväsendets möjligheter att arbeta med dessa frågor.

Vidare investerar regeringen i nästa års budget i alla landets bibliotek inom ramen för ett digitalt kompetenslyft riktat till hela befolkningen. Regeringen har i år också beslutat om ändringar i samtliga läroplaner i syfte att stärka alla elevers digitala kompetens och kunskaper i medie- och informationskunnighet. Detta är av stor betydelse för Sveriges digitala konkurrenskraft men även för befolkningens motståndskraft mot falska nyheter och desinformation.

Slutligen anser regeringen att mediesektorns utmaningar och konsekvenser för demokratin är ett tvärpolitiskt ansvar. På både nationell och europeisk nivå är flera politikområden avgörande för en aktiv mediepolitik i syfte att stärka demokratin.

Anf. 71 MARIA PLASS (M):

Jag säger inte emot detta, men jag vill bara ha ett klargörande. Tänker ministern lyfta upp den utredning som pågår så att den ska ingå i den svenska ståndpunkten? Ska vi uppfatta det så?

Anf. 72 Statsrådet ANN LINDE (S):

I Sverige pågår ett aktivt förändringsarbete i syfte att främja möjligheterna för allmänheten att ta del av journalistik som präglas av mångfald, allsidig nyhetsförmedling, kvalitet och fördjupning oavsett var i Sverige man bor.

Denna målsättning är lika relevant i alla Europas länder. Ordförandeskapet har bett om goda exempel, och jag tror att vi kan bidra med att exemplifiera från det svenska reformarbetet.

Anf. 73 MARIA PLASS (M):

Jag har inget emot det, men det är viktigt att då påpeka att det är en utredning som pågår så att man inte missuppfattar detta ute i Europa och tar det som ett ställningstagande.

Anf. 74 ORDFÖRANDEN:

Jag ser att statsrådet nickar jakande.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då var vi klara med detta dokument och går vidare till nästa. Det handlar om förberedelser inför Europeiska rådet, artikel 50 och en återrapport.

Anf. 75 Statsrådet ANN LINDE (S):

Ursäkta, herr ordförande, gäller det den informella ministerlunchen nu?

Anf. 76 ORDFÖRANDEN:

Ja, den lyssnar vi gärna på. Jag var lite otydlig här.

Anf. 77 Statsrådet ANN LINDE (S):

Jag ber om ursäkt för missförståndet. I samband med allmänna rådet kommer en informell ministerlunch att äga rum, där kommissionen planerar att informera om sitt så kallade cybersäkerhetspaket, som presenterades i mitten av september. Informations- och cybersäkerhet är ett viktigt och prioriterat område för regeringen, vilket även uttrycks i den nationella strategin för samhällets informations- och cybersäkerhet, som regeringen presenterade den 29 juni år.

Regeringen betonar vikten av fria flöden och ett värnande av ett globalt icke statskontrollerat internet både utifrån normativa utgångspunkter och utifrån yttrandefrihet och mänskliga rättigheter samt ekonomiska utgångspunkter. Vår tillväxt och vår långsiktiga säkerhet är avhängigt ett globalt, öppet och fritt internet.

Regeringen är positivt inställd till ett fortsatt starkt och proaktivt EU-arbete på området. Det är viktigt att utveckla EU:s gemensamma kapacitet och att hantera dagens cybersäkerhetsutmaningar. Detta kommer att kräva ett fördjupat samarbete och bättre koordination.

Sverige välkomnar därför att cyberpaketet har tagits fram och analyserar för närvarande dess innehåll noga. Regeringen återkommer självklart till nämnden när det är dags för en mer formell hantering i rådet.

Anf. 78 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för denna information.

§ 4 Allmänna frågor (art. 50)

Statsrådet Ann Linde

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna
frågor den 25 september 2017

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
allmänna frågor den 17 oktober 2017

Anf. 79 ORDFÖRANDEN:

Vi går vidare till allmänna frågor, artikel 50.

Anf. 80 Statsrådet ANN LINDE (S):

Jag vill börja med att säga att jag inte har något att tillägga utöver den rapport när det gäller återrapportering som har lämnats från föregående möten.

Nu på allmänna rådet ska det handla om sammansättningen av artikel 50 i EU-fördraget, alltså de 27 som ska förbereda Europeiska rådets diskussion den 20 oktober om brexitförhandlingarna. Som det ser ut i dag blir det inte något stort steg framåt i förhandlingarna. De 27 stats- och regeringscheferna kommer inte att finna att förhandlingarna har nått ett sådant tillräckligt framsteg i de viktigaste utträdesfrågorna att de kan fortsätta till den andra fasen.

Michel Barnier avrapporterade i går från den femte förhandlingsrundan och var då tydlig med att han inte avser att lämna någon sådan rekommendation. Det är beklagligt och även oroande att det är så. För Sverige är det viktigt att förhandlingarna kan röra sig framåt så snabbt som möjligt, men vi har hela tiden sagt att tillräckliga framsteg betyder tillräckliga framsteg vid förhandlingsbordet. Och så är det helt enkelt inte.

Jag noterade dock att Michel Barnier i går vid presskonferensen var tydlig med att han, om politisk vilja finns, ser alla förutsättningar för att förhandlingarna skulle kunna ta avgörande steg framåt inom de närmaste två månaderna. Det är hoppningivande. Under alla förhållanden bör Europeiska rådet kunna signalera ett fortsatt positivt engagemang i processen från EU-27.

Vi fick i går kväll det första utkastet till slutsatstext, och nämnden har fått detta.

Vi har förstås inte hunnit avsluta någon beredning internt, men jag tycker att utkastet ser bra ut som utgångspunkt. Statsministern får anledning att på onsdag återkomma till nämnden i frågan i sitt samtal inför själva Europeiska rådet.

Vi hoppas förstås att Europeiska rådets ställningstagande ska kunna förberedas på ett sådant sätt att det inte behöver ge upphov till väldigt negativa offentliga reaktioner från brittiskt håll.

Processen behöver fortsätta i positiv atmosfär. Den behöver lugn och ro, och förhandlarna måste få föra saken vidare för att ta processen i hamn.

Anf. 81 HANS ROTHENBERG (M):

Det här är en skilsmässa som är dramatisk som de flesta skilsmässor brukar vara. Det är olyckligt att man inte kommer längre i det här skedet. Förhoppningsvis är det ett förhandlingsspel som kommer att vara slut snart och övergå i realistiska förhandlingar och diskussioner om vad man ska komma fram till.

Alla tre aktörer från EU har ju varit skeptiska till nuläget. Det finns frågor som ligger nära alla länders medborgare. Sverige har ju ett antal medborgare som bor i Storbritannien motsvarande en medelstor svensk stad. Det är viktigt vilken status som de ska ha framöver, men det är också viktigt vad som gäller för deras familjer och anhöriga. De har kanske ännu inte har flyttat med, men kan komma att bli anhöriga där. Vilken status ska de ha?

Det är frågor som också måste hanteras oavsett hur många miljarder som ska betalas från UK till EU.

Jag undrar om Sverige avser att ta några initiativ för att öka sin egen roll för att driva på processen. Och i så fall: Vad bedömer ministern att det finns för möjlighet för att Sverige skulle kunna ta steg framåt?

Anf. 82 TINA ACKETOFT (L):

Regeringen har hela tiden haft fokus på medborgarperspektivet från båda håll, och det tycker jag är ett bra perspektiv. Detta drabbar många människor. Samtidigt kan man bli oerhört frustrerad av att ingenting eller lite händer i långsam takt.

Det här är snarare ett medskick. Det är viktigt att vi inte får en hård skilsmässa utan en överenskommelse, och då får det helt enkelt kanske ta lite längre tid. Även om jag är en otålig människa av naturen vädjar jag till regeringen att inte forcera för att vi som nation – och för hela EU också – kan behålla så goda relationer som vi någonsin kan uppnå utan att tumma på det faktum att man har bestämt sig för att lämna EU. Man kan inte både vara med och inte vara med. Ändå kanske man inte ska låta vissa mer hetlevrade män i församlingen gräva ned stridsyxan ännu en gång som tonaliteten var i början på skilsmässan.

Att skynda är jättebra, men relationerna är viktiga att behålla.

Anf. 83 Statsrådet ANN LINDE (S):

Just detta med medborgarna är den fråga där det faktiskt har gått ganska bra. Både UK och EU gör bedömningen att man tämligen snart att ha uppgörelse som är bra för medborgarna. Det som krånglar lite är hur medborgarna ska kunna få rätt vid tvister. Det är den krångligaste frågan. Där har Storbritannien sagt att man absolut inte vill att någon ska kunna gå till EU-domstolen.

Jag ser den typen av tvister hela tiden i dagens EU. Man undrar vem som ska betala ut pensioner och om man får ta dit sin gamla moster. Det är sådant som tas upp hela tiden. Då måste det finnas någonstans dit man kan överklaga, om man inte tycker att man får sina medborgerliga rättigheter tillgodosedda. Det gäller även om 20 år om man bor i Storbritannien i dag. Det är det som just nu är stöttestenen. Både UK och EU tror att man kommer att komma över den stöttestenen.

Det handlar om tre frågor som måste lösas nu. Den andra handlar om Nordirland. Jag var i Dublin för två veckor sedan. Där vill man inte ha en fysisk gräns – det har vi ju inte mellan Norge och Sverige heller – för då är man rädd för hur Nordirlandavtalet, alltså Långfredagsavtalet, ska påverkas. Men vill ha ett slags elektronisk gräns. Hur ska det gå till? Där kommer man nog också fram till en lösning. Som irländarna sa: You Brexit, You Fix it! Det är inte lätt, men det är mest en teknisk sak.

Problemet är notan. Där har inte britterna rört sig på så sätt att Theresa May – inte förhandlarna – har sagt att inget EU-land ska vara rädd för att få betala mer under budgetperioden som slutar 2020 eller rädd för att inte få ut mer av sina fonder. Men det räcker ju inte. EU:s åtagande sträcker sig över den nuvarande perioden. Det gäller till exempel pensionskostnader, säkerhetsåtagande, biståndsåtagande och forskningsprogram som sträcker sig utöver 2020. Om dessa inte betalas får andra betala eller ställa in saker som redan är bestämda. Därför är den frågan väldigt viktig.

Frågan är då: Vad kan vi göra? Det är ju EU som förhandlar. Jag kan bara konstatera att jag förra veckan hade besök av vice minister Joyce Anelay, som är den minister som sitter i allmänna rådet för Storbritannien, och av Michel Barnier för att diskutera vad Sverige tycker. Då säger man olika saker till dem för att påverka inriktningen att vi vill ha ett avtal. Vi vill inte att det hela ska krascha.

Vi vill ha ett avtal som är bra för båda sidor. Men, som Tina Acketoft sa, vi vill inte spräcka enigheten i EU-27.

Sedan kan jag också konstatera att direkt efter presskonferensen i går ringde David Davis till mig för att ge sin syn på läget och också försäkra att han ser det som att vi ändå förstår Storbritanniens synpunkter, men han ville ge sin syn på vad som är problematiskt. Jag framhöll då att man måste gå framåt. Det räcker inte med att Theresa May håller tal, utan det måste finnas på papper – och det gör det inte.

Utan att ta ifrån att det är EU-kommissionen som förhandlar, men vi kan påverka båda parter genom att vi har så bra relation med Storbritannien. Så jag tycker nog att vi gör vad vi kan.

När det gäller Europeiska rådet har vi ännu inte gjort någon analys. Det kom i går kväll. Men det ska bli en sådan slutsats att det blir ett trappsteg mot att man i december ska kunna säga: Nu är vi klara för att gå vidare med avtalet. Vi ska inte sätta några ytterligare gränser. Det tror jag är det viktigaste för oss att just nu hålla ögonen på.

Anf. 84 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Ordförande! Jag har kanske bara en kommentar efter det att Michel Barnier var här och träffade några av oss ledamöter. Det var väldigt mycket diskussion om projekten och hur de fonderade medlen ska användas. För vår del är nog det inte det viktigaste att de fortlever. Där skulle man gott och väl kunna skära. Det ligger ju inte någon fara i att skicka tillbaka pengar till de länder som har betalat in pengar till dessa fonder.

Det som svårare är naturligtvis mer långsiktiga åtagandena såsom pensionsskuld, men det borde kunna lösas på olika sätt med till exempel färre anställda. Dessa åtaganden är svåra att förhandla bort. Men när det gäller fonderna borde det finnas en öppenhet för att skära ganska rejält i dem.

Anf. 85 Statsrådet ANN LINDE (S):

Jag vill bara säga att vi hela tiden håller fast vid linjen att man ska ha budgetrestriktivitet och att skilsmässan inte på något sätt ska leda till ökade kostnader för oss. Sedan får man ta frågan om nedskärningar i den stora budgetdiskussionen.

Det gäller inte bara pensionsåtaganden, utan det gäller också säkerhetsåtaganden för Ukraina och andra saker. Där är det väldigt svårt att dra in EU-stöd. Då är alternativet att vi andras delar på UK:s del. Men det är vi inte intresserade av. Vi vill ju inte att det ska vara någon bestraffning. Det handlar inte om det, utan det handlar bara om hur mycket vi i EU-28 har lovat att betala framöver. Tar man bort en tjugooåttondel blir det vi andra som får betala. Annars får man skära ned.

Sedan tycker vi allmänt att när det gäller fonderna, jordbrukspolitiken och sammanhållningspolitiken ska man skära. Det är vår inriktning generellt i budgetarbetet. Där har vi inte många med oss, men det är den generella linje som vi håller fast vid.

Anf. 86 ORDFÖRANDE:

Med den diskussionen konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi har ytterligare en punkt under Övriga frågor, Lokalisering av Europeiska läkemedelsmyndigheten och Europeiska bankmyndigheten.

Anf. 87 Statsrådet ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Nu är verkligen racet igång, som många säkert har noterat. I marginalen av allmänna rådet – det gäller artikel 50 – kommer medlemsstaterna att diskutera omlokaliseringen av både läkemedelsmyndigheten, EMA, och bankmyndigheten, EBA. Som nämnden vet har vi ansökt om att få ta över värdskapet för EMA. Jag har tidigare informerat om den processen och de kriterier som föreslogs. De antogs av stats- och regeringscheferna i rådet i juni. 19 länder har ansökt om att få EMA, 8 länder om att få EBA. Konkurrensen är stenhård.

I slutet av september presenterade kommissionen sin utvärdering av medlemsstaternas erbjudanden. Vi hade önskat oss att de också skulle göra en värdering, men dessvärre har de bara sammanställt själva buden. Tyvärr kan jag nu konstatera att den här processen blir politiserad, snarare än att den baseras på objektiva kriterier. Regeringen kommer att fortsätta att understryka vikten av att beslutet om omlokalisering av läkemedelsmyndigheten fattas på grundval av objektiva kriterier för att inte riskera patientsäkerheten och folkhälsan för EU:s medborgare. Vi kommer att understryka vikten av att myndigheten hamnar i en vetenskaplig miljö i linje med den verksamhet som myndigheten har samt vikten av att man har en stark nationell läkemedelsmyndighet. Som ni vet är den svenska läkemedelsmyndigheten den som får flest uppdrag efter den brittiska av EMA.

Jag är övertygad om att vi lever upp till kriterierna. Vi tror fortfarande att vi har en möjlighet, trots konkurrensen, och vi kommer att fortsätta driva det här påverkansarbetet. Jag kan nämna att jag på förra rådsmötet hade sju bilateraler för att övertyga om att det viktigaste är att få en sömlös övergång samt gällande vårt bud. Men jag tycker att det är viktigt att nämnden känner till att det inte alls behöver bli ett helt objektiva beslut i slutändan. Det är tyvärr mycket annat som spelar in.

Anf. 88 PYRY NIEMI (S):

Ordförande! Jag tackar ministern för föredragningen. Nu riskerar jag att bli lite länsnationalistisk. Jag bor i Uppsala län och är oerhört stolt över att

den här ansökan har gått från Uppsala och Stockholm. Det känner vi en trygghet med. I harmoni med regeringens idoga och envetna arbete önskar vi ministern all lycka och framgång. Kan vi bistå gör vi gärna det. Jag hade ett samtal med landshövdingen i Uppsala för bara någon vecka sedan, och han var jättetaggad på att det här ska bli en fantastisk och formidabel succé. Jag önskar all lycka och välgång!

Anf. 89 TINA ACKETOFT (L):

Jag ska försöka att inte bli raljant. Detta är en väldigt viktig fråga. Vi hade ju allihop hoppats att det för en gångs skull skulle vara tydliga kriterier som utgjorde måttstocken för vem som skulle få en myndighet. Men vi kan väl granska oss själva och se att myndighetsomlokalisering i Sverige kanske inte alltid sker enligt de tydliga principerna.

För övrigt skulle jag yrka på att Köpenhamnsregionen och Öresundsregionen vore det rätta stället att förlägga en sådan myndighet. Då har vi verkligen ett EU-perspektiv på det hela. Detta kan jag säga utan att vara lokalpatriot.

Men för att vara lite allvarlig: Hur bedömer statsrådet våra möjligheter? Jag inser att jag nu uppmanar till en viss spekulation, men hur ser det ut?

Anf. 90 HANS ROTHENBERG (M):

Min fundering är precis identisk med Tina Acketofts, även om jag kanske har ett annat geografiskt perspektiv beträffande önskemål om var myndigheten ska placeras. Vi tackar för de 13 tjänstemän som nu kommer att landa på Myndigheten för kulturanalys i Göteborg.

Men bortsett från det: Detta är intressant att veta. Spelet här påminner ungefär om när fotbolls-VM och OS ska landa. Efterräkningarna på det brukar ofta innefatta en korruptionsanalys. Jag hoppas att det inte kommer att vara likadant när de här myndighetsutnämningarna ska summeras. Men finns det några som vi i dag vet supportar Sveriges kandidatur? Finns det några länder som har ungefär samma ståndpunkt som den regeringen presenterat? Det kan vara intressant att få veta lite mer om den saken än vad som står i tidningarna.

Anf. 91 Statsrådet ANN LINDE (S):

Jag tackar för support. Man kan skicka med till landshövdingar och alla andra att de gärna också får prata med folk i de länder som det gäller. Det räcker inte att vara positiv här på hemmaplan, utan det är ut och jobba som gäller.

Det har nu kommit några utvärderingar av de olika kandidaterna. Förutom av kommissionen har de gjorts i till exempel medicinska tidningar. Där har vi hamnat högt. Sedan har EMA gjort en egen utvärdering där Sverige hamnar jättelångt ned och Bratislava hamnar högst. Vi och flera andra länder har protesterat mot detta. Ett exempel: Vi har inte skrivit upp att det finns toaletter för alla i personalen, men det har de gjort i Bratislava. Helt ärligt – jag tycker inte att ni ska fästa någon vikt vid detta, för det gör inte vi, men vi har protesterat, för det är inte seriöst.

Vi bedömer att Stockholm, Amsterdam, Köpenhamn, Milano och Österrike är starka kandidater. Tidigare fanns det diskussioner om att man skulle göra blockröstningar. Men nu ser vi snarare att man försöker byta

röster med varandra på traditionellt sätt. Man har en trepoängare, en tvåpoängare och en enpoängare. Trepoängaren ger man såklart till sig själv. Det gäller att försöka få trepoängare från de åtta länder som inte vill ha EMA. Sedan gäller det att försöka byta med dem som vill ha EBA. Ni förstår. Det här är nästan off the record.

Vi har fått gehör från några länder som man kanske inte trodde att vi skulle få gehör från. Det beror på att vi kör så hårt på att det handlar om patientsäkerhet. Om det här inte går sömlöst kan det faktiskt innebära att människor dör i EU därför att man inte kan godkänna mediciner och så vidare som skulle komma ut. Vi trycker väldigt mycket på detta samt på att Sverige är det land som får näst mest uppdrag från EMA efter Storbritannien självt. Det är argument som biter.

Sedan handlar det mycket om att locka personalen. Vi har en video som vi skickar mycket, och ni kanske tycker att det verkar töntigt. Men det är 900 anställda, och det gäller att försöka locka dem till den nya läkemedelsmyndigheten så att detta inte ska försenas. De har kompetensen. Därför har vi och flera andra länder försökt visa hur attraktivt det är att bo i Stockholm och Uppsala. Det är därför det ser ut som de gör. Personalen har en viktig roll. Det har framförts från personalen att Stockholm är lite långt borta. Då kontrar vi med att det finns bra infrastruktur, med 146 flygavgångar eller vad det är, till skillnad från hos en del andra kandidater. Vi måste hela tiden se vad som kan vara effektivast.

Vi kanske inte är etta, men när man gör olika kompromisser och tänker in allt tror jag att vi har en chans. Vi ligger inte direkt i topp, men vi gör allt vi kan, och vi har som sagt ett sekretariat. Det här skulle innebära mycket för Sverige, med 30 000 hotellnätter och så vidare förutom kunskapen. Rent ekonomiskt är det också viktigt. Gör vad ni kan med era internationella kontakter!

Anf. 92 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för den av regeringen redovisade inriktningen.

Vi önskar statsrådet och hennes medarbetare en trevlig helg!

Innehållsförteckning

§ 1 Utrikes frågor

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 4 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	2
Anf. 5 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 6 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	2
Anf. 7 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 8 AMINEH KAKABAVEH (V).....	3
Anf. 9 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	3
Anf. 10 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 11 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	3
Anf. 12 KARIN ENSTRÖM (M).....	4
Anf. 13 AMINEH KAKABAVEH (V).....	4
Anf. 14 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	5
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 16 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	6
Anf. 17 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 18 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	6
Anf. 19 KARIN ENSTRÖM (M).....	7
Anf. 20 TINA ACKETOFT (L)	7
Anf. 21 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	8
Anf. 22 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	8
Anf. 23 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	8
Anf. 24 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	9
Anf. 25 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	9
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 27 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	9
Anf. 28 TINA ACKETOFT (L)	9
Anf. 29 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	9
Anf. 30 Kanslichef JOHANNA MÖLLERBERG NORDFORS.....	9
Anf. 31 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	9
Anf. 32 ORDFÖRANDEN.....	9

§ 2 Allmänna frågor

.....	10
Anf. 33 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 34 Statsrådet ANN LINDE (S).....	10
Anf. 35 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 36 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	10
Anf. 37 Statsrådet ANN LINDE (S).....	10
Anf. 38 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 39 Statsrådet ANN LINDE (S).....	11
Anf. 40 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 41 Statsrådet ANN LINDE (S).....	11
Anf. 42 HANS ROTHENBERG (M).....	12
Anf. 43 TINA ACKETOFT (L)	12

Anf. 44	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	12
Anf. 45	Statsrådet ANN LINDE (S)	12
Anf. 46	ORDFÖRANDEN	13
Anf. 47	JOHAN HEDIN (C)	14
Anf. 48	TINA ACKETOFT (L)	14
Anf. 49	Statsrådet ANN LINDE (S)	14
Anf. 50	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	14
Anf. 51	AMINEH KAKABAVEH (V)	15
Anf. 52	JOHAN HULTBERG (M)	15
Anf. 53	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	16
Anf. 54	ORDFÖRANDEN	17
Anf. 55	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	17
Anf. 56	AMINEH KAKABAVEH (V)	18
Anf. 57	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	18
Anf. 58	DAG KLACKENBERG (M)	18
Anf. 59	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	18
Anf. 60	ORDFÖRANDEN	19
Anf. 61	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	19
Anf. 62	KARIN ENSTRÖM (M)	19
Anf. 63	AMINEH KAKABAVEH (V)	20
Anf. 64	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	20
Anf. 65	KARIN ENSTRÖM (M)	21
Anf. 66	AMINEH KAKABAVEH (V)	21
Anf. 67	Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	22
Anf. 68	ORDFÖRANDEN	22

§ 3 Allmänna frågor

.....		23
Anf. 69	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 70	Statsrådet ANN LINDE (S)	23
Anf. 71	MARIA PLASS (M)	24
Anf. 72	Statsrådet ANN LINDE (S)	24
Anf. 73	MARIA PLASS (M)	24
Anf. 74	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 75	Statsrådet ANN LINDE (S)	24
Anf. 76	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 77	Statsrådet ANN LINDE (S)	25
Anf. 78	ORDFÖRANDEN	25

§ 4 Allmänna frågor (art. 50)

.....		26
Anf. 79	ORDFÖRANDEN	26
Anf. 80	Statsrådet ANN LINDE (S)	26
Anf. 81	HANS ROTHENBERG (M)	26
Anf. 82	TINA ACKETOFT (L)	27
Anf. 83	Statsrådet ANN LINDE (S)	27
Anf. 84	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	28
Anf. 85	Statsrådet ANN LINDE (S)	28
Anf. 86	ORDFÖRANDEN	29
Anf. 87	Statsrådet ANN LINDE (S)	29
Anf. 88	PYRY NIEMI (S)	29
Anf. 89	TINA ACKETOFT (L)	30

Anf. 90 HANS ROTHENBERG (M).....	30
Anf. 91 Statsrådet ANN LINDE (S).....	30
Anf. 92 ORDFÖRANDEN.....	31